

'LETERME GEEFT BLIK VAN AMATEURISME'

'Geen enkele belangrijke staatshervorming heeft het licht gezien zonder de medewerking van de Franstalige socialisten.' Politicoloog Pascal Delwit (ULB) ziet niet goed in hoe MR en CDH als enige Franstalige partijen het met de Vlamingen op een communautair akkoord kunnen gooien.

DOOR HAN RENARD

Deze week moet blijken of formateur Yves Leterme mag doorgaan met pompen, dan wel verzuipt. Alles staat of valt met de wil van Vlamingen en Franstaligen om samen de structuren van het land te hervormen. Maar na drie weken Hertoginnedal lagen de standpunten van Vlaamse en Franstalige onderhandelaars nog mijlenver uiteen. In een laatste poging moest de formateur begin deze week proberen een voor alle partijen aanvaardbaar onderhandelingskader te scheppen — een helse klus. Bij het ter perse gaan van *Knack* gaf de ongeduldig wordende MR-voorzitter Didier Reynders hem daarvoor nog tot donderdag de tijd. In Vlaanderen groeit intussen het onbegrip voor het Franstalige afwij-

zingsfront. Politicoloog Pascal Delwit, verbonden aan de Université Libre de Bruxelles, probeert een en ander te verklaren.

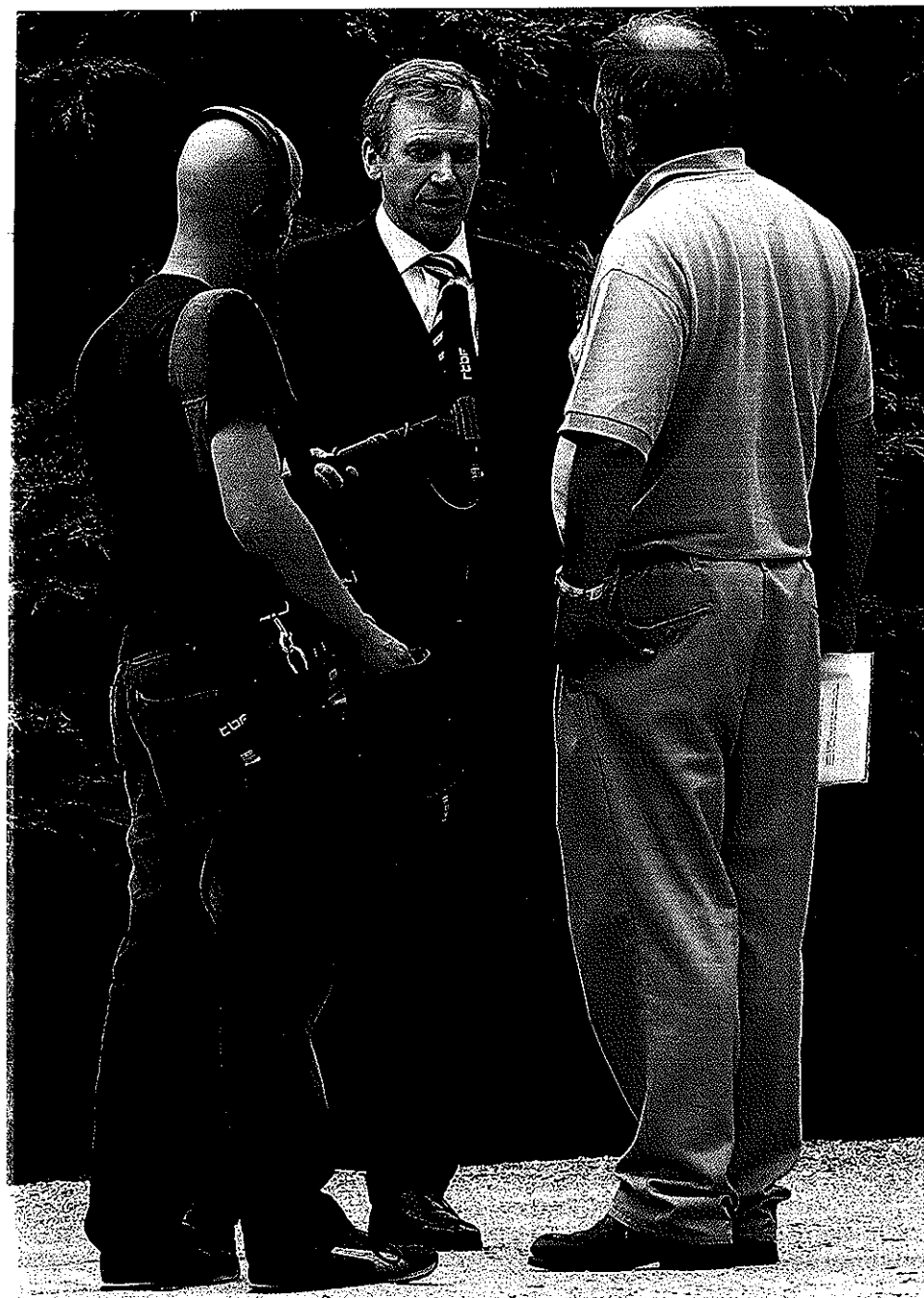
Welke logica zit er achter de halsstarrige weigering van CDH en MR om te praten over een grote staatshervorming?

PASCAL DELWIT: Om te beginnen, hebben de Franstaligen principiële bezwaren tegen een grote staatshervorming. Terwijl de Vlaamse partijen tijdens de verkiezingscampagne nieuwe stappen in de staatshervorming vroegen, hebben de Franstalige partijen gezamenlijk altijd het institutionele status-quo verdedigd. Het verrassende verkiezingsresultaat van 10 juni — de onverwacht zware nederlaag van SP.A, de spectaculaire winst van Lijst Dedecker

— heeft het Franstalige animo om de staat te hervormen zeker niet vergroot.

De oranje-blauwe partijen beschikken ook niet over de benodigde tweederde-meerderheid voor die door de Vlamingen gewenste Grote Staatshervorming. Zonder steun van buitenaf, geen staatshervorming. Maar een scenario waarbij SP.A en Lijst Dedecker oranje-blauw aan de vereiste stemmen zouden helpen, is voor de Franstaligen van MR en CDH volstrekt onaanvaardbaar — want totaal onevenwichtig.

Het is voor hen al erg genoeg dat ze moeten praten met mensen als N-VA-voorzitter Bart De Wever. Als daar ook nog eens Jean-Marie Dedecker bij komt, op nauwelijks twee jaar van de regionale verkiezin-

gen, komt dat neer op electorale en politieke zelfmoord. Vergeet ook niet dat in het verleden geen enkele belangrijke staatshervorming het licht heeft gezien zonder de medewerking van de Franstalige socialisten. Het is dus voor MR en CDH allesbehalve vanzelfsprekend om mee te stappen in een staatshervorming met de PS in de oppositie.

Als de Vlamingen uitzicht op een tweederdemeerderheid vooropstellen als een absolute voorwaarde om een regering te kunnen vormen, dan kan dat voor de Franstaligen alleen maar betekenen: de PS erbij betrekken. Maar dan spreken we dus niet meer over oranje-blauw, maar over een klassieke tripartite, wat voor de MR tamelijk onverteerbaar is.

Vanuit de oppositie zal de PS van Elio Di Rupo geen staatshervorming steunen?

DELWIT: Dat hangt ervan af. Maar het lijkt erg onwaarschijnlijk dat de PS al tijdens de vorming van oranje-blauw zou toehappen, alleen maar om die regering mee op de been te helpen. Het gaat bovendien over zaken waarvoor de PS helemaal geen vragende partij was. Eventueel in een later stadium, als de regering gevormd is, valt het niet uit te sluiten dat de PS mee gaat onderhandelen. Maar vooraf? Een andere mogelijkheid is Ecolo. Maar op twee jaar van de regionale verkiezingen heeft ook Ecolo hier niets bij te winnen.

De zaken zitten muurvast op essentiële punten als timing, en op elementaire poli-

tieke rekenkunde. De Franstaligen zien niet in hoe vóór de vorming van een regering een tweederdemeerderheid kan worden gevonden, de Vlamingen beschouwen die tweederdemeerderheid als een basisvoorwaarde om überhaupt tot een regering te kunnen komen — raak daar maar eens uit.

Wordt hiermee ook het bewijs geleverd dat je in België niets in beweging krijgt zonder een beroep te doen op de PS?

DELWIT: Het maakt het er in elk geval niet eenvoudiger op, als je een staatshervorming moet onderhandelen tegen de partij in die in Wallonië tot voor kort altijd de grootste was. Daarbij komt nog dat de PS veel communautaire ervaring in huis heeft. **Vormt de figuur van Yves Leterme voor de Franstaligen een obstakel voor een communautair akkoord?**

DELWIT: Het hoofdprobleem is Leterme zeker niet, maar hij heeft wel al heel wat steken laten vallen. Maar of mensen het goed met elkaar kunnen vinden, is in de politiek uiteindelijk van ondergeschikt belang, al blijft Leterme moeilijk te verkopen aan de Franstalige publieke opinie.

Leterme moet ophouden zich te gedragen als een Vlaamse onderhandelaar en echt zijn rol van formateur opnemen. Tot dusver heeft Leterme als formateur blijk gegeven van groot amateurisme. Hij maakt communicatiefouten, toont geen leiderschap, formuleert geen compromissen... Ook de botte manier waarop hij de Franstalige pers bejegt, is hoogst verwonderlijk.

In Vlaanderen krijgt CDH-voorzitster Joëlle Milquet de zwarte piet toegespeeld voor de huidige politieke crisis.

DELWIT: Ik zou toch voorzichtig zijn met de bewering dat vooral Joëlle Milquet de problemen veroorzaakt. In de grond hebben MR en CDH namelijk dezelfde strategie, maar aangezien er nog niet echt is onderhandeld, is dat nog niet duidelijk voor het voetlicht getreden. Wel wil Reynders sneller vooruitgaan in de onderhandelingen dan Milquet, maar ook hij moet met de Franstalige publieke opinie rekening houden.

Maar hoe langer het duurt, hoe groter de kans op een klassieke driepartijenregering, en de triomfantelijke terugkeer van PS-voorzitter Elio Di Rupo aan de onderhandelingstafel?

DELWIT: Dat klopt. Didier Reynders is er ook van overtuigd dat een klassieke tripartite zal leiden tot vervroegde verkiezingen in 2009. Maar Reynders heeft de verkiezingen van tien juni gewonnen, en vooral, de PS als grootste Franstalige partij ontroond, wat toch niet min is. Dat wil hij nu te gelde maken. Toevlucht zoeken tot een klassieke formule met drie zou voor de MR ►

► groot gezichtsverlies betekenen, waarna de partij van Elio Di Rupo, met al haar expertise en onderhandelings talent, de zaak weer in handen kan nemen.

In hoeverre moet Reynders omkijken naar zijn partijgenoot, de radicaal francofone FDF-voorzitter Olivier Maingain?

DELWIT: Als lijsttrekker van de MR heeft Maingain in Brussel-Halle-Vilvoorde een uitstekend resultaat behaald. Reynders moet dus wel rekening houden met Maingain en de kiezers van de MR en het FDF in en rond Brussel. Een oplossing voor Brussel-Halle-Vilvoorde kan daarom niet anders dan evenwichtig zijn. Men zal met iets op de prop-pen moeten komen waaruit zowel Vlamingen als Franstaligen voordeel kunnen halen. Een zuivere splitsing, zonder tegenprestaties, is gewoonweg ondenkbaar. Geen enkele Franstalige partij zal dat aanvaarden.

Hebben de Franstalige politici, die vertrouwd zijn met de Vlaamse eisen, hun publieke opinie wel een beetje voorbereid op het onvermijdelijke communautaire gesprek met de Vlamingen?

DELWIT: Die vraag kun je ook omkeren. Hebben de Vlaamse politici zich vóór de verkiezingen veel gelegen gelaten aan wat de Franstalige politici zeiden?

Maar de Franstalige publieke opinie beseft heus wel dat een absoluut nee onhoudbaar is. Er is echter geen compromis mogelijk zolang de partijen, zoals nu al meer dan zeventig dagen het geval is, blijven vasthouden aan hun pre-electurale posities. Erger nog. Normaal radicaliseren partijen hun standpunten vóór de verkiezingen. Hier zie je dat de Vlamingen ook erna nog radicaliseren. Dan mag niemand verbaasd zijn dat de Franstaligen in dat opbod meegaan.

In Vlaanderen heeft menigen de indruk dat de Franstalige pers, de publieke omroep RTBF inbegrepen, alles uit de kast haalt om de Vlaamse eisen zo radicaal mogelijk voor te stellen en er een karikatuur van te maken.

DELWIT: Ik denk dat de Vlaamse pers het maatschappelijke en politieke debat meer beïnvloedt dan de Franstalige. Maar los daarvan, waarom zou de Franstalige pers zich 'liever' gedragen dan de Vlaamse?

Wanneer hebben we een regering?

DELWIT: Ik vermoed midden september. Men kan het zich even veroorloven om rondjes te draaien, maar dat blijft niet duren. De begroting voor 2008 moet worden opgemaakt, de regionale verkiezingen van 2009 komen eraan, en CD&V en MR moeten uitkijken dat ze hun verkiezingsoverwinning niet verkwanselen. Op een gegeven moment keert de publieke opinie zich tegen diegenen die er niet in slagen orde op zaken te zetten. ☒

De eed in de kaatsbaan

OOK ALS DE VLAMINGEN EENZIJDIG DE SPLITSING VAN BRUSSEL-HALLE-VILVOORDE IN HET PARLEMENT Zouden goedkeuren, zal de Koning die wet braaf ondertekenen', zegt Professor Publiek Recht Paul Van Orshoven.

Over het branddossier Brussel-Halle-Vilvoorde werd tijdens de informele contacten van het voorbije weekend met geen woord gerept — niks, volgens een Franstalige onderhandelaar. Maar als de onderhandelende partijen begin september nog steeds geen akkoord hebben gevonden over de splitsing van de tweetalige kresking, dan dreigt het nieuw-verkozen parlement dat varkentie in hun plaats te zullen wassen.

In de Kamer liggen verschillende wetsvoorstellen ter splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde te wachten op waarvan de behandeling al op 6 september, als de Kamercommissie Binnenlandse zaken voor het eerst bijeenkomt, kan worden aangevat. Voor de Vlamingen is dat een stok achter de deur — de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde kan in principe immers met een gewone (Vlaamse) meerderheid worden goedgekeurd. Open VLD-voorzitter Bart Somers waarschuwde de Franstalige partijen

eind vorige week in duidelijke bewoordingen het niet zo ver te laten komen.

Indien de Vlamingen in de Kamer eenzijdig de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde zouden doordruwen, dan trekken de Franstaligen ongetwijfeld aan de alarmbel. Daarmee zou het dossier opnieuw op de tafel van de regering belanden, de zittende regering welteverstaan, die dan 40 dagen heeft om een uitweg uit de mimpasse te zoeken.

Kan en mag een regering van lopende zaken dat wel? Professor publiek recht Paul Van Orshoven (KU Leuven) ziet er geen graten in. 'De term lopende zaken wekt verkeerdelijk de indruk dat die regering zich alleen met onbelangrijke kwesties mag bezighouden. Maar juist over dit soort hooghangende zaken mag en moet een regering van lopende zaken zich buigen. Slaagt de regering er niet in een oplossing te formuleren, dan is het parlement na dertig dagen opnieuw aan zet, en is de kans groot dat het

'De Franstaligen zouden beter af en toe eens ja zeggen'

JAN RENDERS, DE VOORZITTER VAN DE CHRISTELIJKE ARBEIDERSBEWEGING ACW, KIJKT MET STUFGENDE VERBAZING NAAR DE FORMATIE. ZIJN GROTE VREES IS DAT DE SOCIALE THEMA'S ZULLEN WEGGEVEEGD WORDEN IN EEN COMMUNAUTAIRE TORNADO.

Jan Renders had zich de regeringsonderhandelingen wel enigszins anders voorgesteld. Niet zoals alle christendemocraten was hij er rotsvast van overtuigd dat de nieuwe regering er eentje met de socialisten zou zijn. 'Niemand was voorbereid op onderhandelingen met de liberalen', zegt hij. 'Wij willen ons niet in de plaats van de verkozen politici stellen, maar op basis van ons programma is het evident dat we meer heil zagen in een regering met socialisten en groenen. Voor oranje-blauw was er echter geen scenario en dat wreekt zich nu, zo blijkt.

Samen met ACV-voorzitter Luc Cortebeek en voorzitter van de Christelijke Mutualiteit Marc Justaert loste Renders vorige week een — bescheiden — schot voor de boeg van formateur Yves Leterme. In een persmededeling luidde het dat 'de Christelijke Arbeidersbeweging krachtig zal reageren wanneer de sociale bekommernissen te weinig aan bod komen in de

uiteindelijke regeringsverklaring. Het ACW is bang dat hoe meer de liberalen toegeven op het communautaire, hoe meer de CD&V zal moeten toegeven op het sociale.

JAN RENDERS: Dat is inderdaad onze grootste angst. Thema's als armoedebestrijding, inkomens- en vermogensongelijkheid, integratie, ontwikkelingssamenwerking, klimaatbeleid, regularisatie van illegalen en participatie van laaggeschoolden dreigen te worden weggeveegd in de discussie. Dat zou wraakroepend zijn. Ik hoor de hele tijd dat de Vlaamse kiezers communautair hebben gestemd, maar zij hebben eveneens gestemd voor het sociale programma van het kartel CD&V/N-VA.

Als de liberalen blijven hameren op lasten- en belastingverlagingen, dan zullen we dat met argusogen volgen. Voor elke vermindering van lasten in de sociale zekerheid verwachten we een com-